

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

I. ÉVFOLYAM I. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN HÉTEN KEDDEN

1945. NOVEMBER 12.

A magyarországi zsidóság tragédiája számokban

UJ ÉLETET

„Uj életet“ hirdetünk a magyar zsidóság nagy többségének sirhantja — elpusztult életének üszkös romjai felett. Ez az élni akarás jele, a sebek begyógyulásának látható jele. A zsidóság sok évezredes történetében a szíveverést jelentő mozgása, amely most is — mint annyiszor a múlt tragédiái után — diadalmasan tör utat az enyészeti roncsaitól.

Krezzük a történelmi pillanatot felelősségteljes nagyságát, a história vasoklének súlyát, amikor ennek a szónak hatalma lelkeket áthatja. Uj élet elkövetkezését hirdetjük — de ellentétben a francia történelem ismert mondásával — annak tudatában, hogy „semmit sem felejtünk és nagyon sokat tanulunk“.

Nem felejtettük el, hogy a zsidóság volt az a réteg, amely sokszor, szinte egyedül, de mindig a legtöbbször szenvedett az elmúlt gyászos korszakban. Emlékeztünkben vannak a fehér terror rémségei, a hivatalokból, üzleteikből, műhelyeikből, foglalkozásukból kiűzött zsidó egzisztenciák ezrei, a numerus claudusnak a világ négy tája felé szétszórt, éhezésnek és pusztulásnak dobott áldozatai. Nem felejtettük el, hogy 26 éve folyton fokozódó nyomással törtek ellenünk azok, akik erkölcsi és anyagi javaink elrablására áhítottak, ellenségeink és a magyar nép ellenségei. Tanubizonyságul hivatkozunk arra, hogy amikor minden szemérmeket eldobva, a zsidótörvények népbolondító maszlagját terjesztve, nyíltan kiállottak ellenünk, mi a gyermeki szeretet gondalmával, az évezredes

Ima a mártírokért,

ahol munkásságukban, cselekedetükben, gettóikban, haláltáborokban nagy bűnhődést másolt a néci és nyílt gazelleknek estek áldozatul,

אֲבֵינוּ מִלְכֵנוּ
אֲדוֹן עַל מַמְלָכוֹת שׁוֹפֵט בְּלִי קֶדְמָה
פָּעֵלָה נְאֻלָּה שְׂעוֹת עֲמֻקָּה יִגְדֵּל
עִם בְּנוֹת וְשִׁמּוֹי. עִם נִהְדָּה וְנִשְׁחַט:
נִכְוָר הַמַּזְבֵּחוֹת אֲשֶׁר נִשְׁפָּךְ עֲלֵיהֶם
דָּם נִקְיִים. דָּם אֲחֵינוּ וְאֲדֹתֵינוּ
דָּם בְּנוֹת וּבְנוֹתֵינוּ דָּם זָקֵנִים עִם נְעָרִים
דָּם רַבִּבוֹת עִם מִיּוֹדֵיהֶם
זְכוֹר עֲצוּבוֹתֵינוּ וְשִׁפְלוּתֵינוּ
וְתִבְיָא גְאוּלָּה אַחֵר עֲבָדֵינוּ
תִּרְפָּא שְׁבָרוֹן לִבֵּינוּ וְנִנְחַם כָּל מַכְאִיבֵנוּ
וְתִתֵּן מִנְחָה נְכוּנָה לְנִשְׁמוֹת כָּל הַנִּהְרָגִים
עַל-קִדּוֹשׁ שְׁמֶךָ.
וְבֵן לְצִוּוֹן גּוֹאֵל בְּמַהֲרָה בִּימֵינוּ
אֲמֵן וְיָיָהּ רַצוֹן

ATYANK, KIRÁLYUNKI Birodalmak ura, föld királya.
Szálljon föl Hozzád, néped, Izrael könyörgése:
a megbántott és megátalmazott, az üldözött és megtizedelt népe,
Emlékezz az oltárookra,
amelyeken ártatlanok vére omlott,
fiúvéreink és nővéreink vére,
fiaink és leányaink vére,
aggastyánok és ifjak vére;
az egységedet vállaló tiusoraink vére.
Emlékezz szenvedésünkre és megáldottságunkra
és hozd megváltást rabjaink után,
Gyógyítsd meg megtörtött szívünket és vigasztalj fájdalmainkat.
Adj örök pihenést és békét, azok lelkének, kik megölték
Neved megáldottságára.
Hozz megváltást Clonnan, mint akarod szerint, Amen.

együttélés bizalmával és az örök történelmi tanulságok tudatos hittel tartuk fel a magyar országgylések előtt igazságunkat és a nemzetet fenyegető veszedelmet.

Mindezt nem felejtettük el és a történelem homályában soha sem merülhet el annak a sok százezer magyar zsidónak emléke, akik a mi vértanúink, akiket kiragadtak családi otthonukból, hogy gáz kamrákban, sármelyedésekben, hőmezőkön, a testi és lelki szenvedések tortúráit át-szenvedve fejezzék be életüket; akiknek porai belevegyltek a lengyel mezők humuszába és akiknek éhségtől, betegségtől aszott teste jellelenül fekszik ismeretlen tömegsírok mélyében. Ezt soha sem felejtjük el!

De sokat tanultunk is! Megtanultuk, hogy nemcsak külső ellenségek okozták romlásunkat, de belső betegségeink is: a széthúzás, az önzés, a kizárólagos önfeltés rövidlátása. Hiába hangzott el a figyelmeztető baljóslat a magyar zsidóság utolsó találkozásakor: „Sicssunk! Versenyt futunk a végzettel, nem tudjuk, ki ér be előbb.“ Em hiába harsogták a még egy-millió magyar zsidóságnak, hogy el kell pusztulnia annak a népnek, amely nem érti meg korának a tömegeket és tömegmozgalmakat irányító két vezéreszméjét: a vagyoni kiegyenlítődés szükségességét és a szervezés fontosságát. Falra hányt borsó volt annak hirdetése is, hogy nincsenek „egyéni utak — együtt éljünk meg a megváltást, vagy együtt pusztulunk el“. Mindez hiábavaló volt. A magyar zsidóság nagy többsége nem értette meg és nem akart hinni a történelem tanulságainak igazságában. S most itt állunk a magyar zsidóság sirhantján.

ÁRA 100 PENGŐ

nál, ahol nyolevan százalékot vett át az enyészet és velük pusztult el mindaz, amit ezer éven át gyűjtöttek, építettek a béke munkás éveiben, nemcsak egyéni vagyonuk, de szinte minden intézményük is. Kifosztott és megbecstelelt templomok, iskolák, kórházak pusztulásának ijesztő képe szomorú örökségünk.

De szenvedéseink ezzel még nem értek véget. Izrael maradvékára leselkednek a reakció hiénái, akik irigylve sajnálják azt a kis réteget, amely megmenekült a német és nyilas hordáktól, amely ezer veszélyen át hazakerült a deportáló telepekről, az auschwitz, ukrainai és bori haláltáborokból.

Legtöbben elvesztettük mindazokat, akiknek támogatására számíthattunk: szüleinket, testvéreinket, rokonainkat, barátainkat és elvesztettük azokat az anyagi eszközöket, amelyek az ember vegetálás alapjai. S mégsem a letargiát hirdettük, — hanem az új életet.

Új élet! Valóban életet és valóban újat! Életet akarunk és nem ránk kényszerített bürokratikus erőszakot — mint a múltban volt — amely a halál mozdulatlanságát jelentette és amelynek mocsarláza nyugt minden egyéni kezdeményezést, jószándékú reformot. Életet hirdet ez a lap, mert mögötte áll a magyar haladó zsidóság minden rétege: fővárosi és vidéki, iparos és értelmiségi, volt munkaszolgálatos éppen úgy, mint a cionisták. És újat! — Legyen vége az álszenvedésnek, ne legyen olyan, aki álarcot hord, békét hirdet és lárcot folytat, imádkozik, de azíval nem nyitja meg. Ne legyen félreértés! A zsidóság azt jelenti: megtartani a régiből mindent, ami értékes, ami örökértékű és örökérvényű, de megtalálni mindazt az újat, ami a régi motorizussá teszi, ami közelviszi a zsidóhoz, az észhez, az élethez. Ennek a lapnak soraiiban nem fogsz olvasni bizánci dicsőítést, kritikátlan tömjenezést, a lokalpatriotizmus hiúságait, hanem minden erővel küzdeni fogunk, hogy a zsidóságban a zsidóság győzzön, a multjához méltó, de jövőjét biztosító új élet keresése és annak felismerése.

Belső és külső feltételei vannak annak, hogy ezt az új életet megkezdhesük. Belső szervezetünkben gyökereken szakítani kell a patriciustok „bekebelezési” uralmával. Hitközségeinket a zsidó népközpontjává kell átszervezni, ahol általános, titkos, ár-

nyos, a nőkre is egyformán kiterjedő választás alapján — az összeférhetetlenség szigorú szabályozása mellett — nem valamely érdeklék, hanem valóban az összesség alkotmányos akarata érvényesüljön.

Kifelé küzdeni akarunk azért, hogy a szenvedések minden fokozatán végigkurbált magyar zsidóság jövőtételt és elégtételt kapjon. Becsületünket nemcsak alkotmányjogilag kell helyreállítani, a jogegyenlőségre irányuló törekvéseknek nemcsak a zsidó törvényeket lebontó rendeletek homályos és sokszor kedvezőtlenül magyarázható szakaszaiban kell megnyilvánulniuk, hanem a hozandó törvények és rendeletek útján olyan légkört kell teremteni, olyan biztosítékokat kell nyújtani, hogy többé soha ne ismétlődhesen meg a mult tragédiája, hogy a magyar zsidó csakugyan egyenjogú legyen ebben az országban.

Ez az a zászló, amelyet kibontunk, nemcsak ebben a lapban, de messze földekre láthatóan. Mert az egész világ most a magyar zsidóság felé tekint. Egykor elszáradt levelek voltunk a világ zsidóságának lombos fáján. Szenvetűnk. A levelek nagyrésze lehullott és tarrá lett.

De nem elég a szenvedések vállalása, a jövőt csak akkor érdemeljük ki, hogy ha a mult bűneit orvosolva, arcunk verejtékével, izmaink erejével, eszméink és gondolataink befolyásával fogunk küzdeni a zsidóság évezredek történetének értelméért. Ha átvisszük az életbe mindazt, amelynek gondolatában reggeli imádságként tárjuk ki kezünket a felkelő nap felé: „Arassz új világosságot Cion felé és legyünk mindannyian érdemesek világosságára.” Ha kevesen is maradtunk, erősek lehetünk, ha tényleg megvalósítjuk azokat az ideálokat, amelyeket a zsidóság adott az emberiségnek és amelyek a zsidóság lényegét alkotják: általában a munka és a fizikai munka megbecsülését, a szociális gondolat érvényesülését és a vagyoni kiegyenlítés feltétlen biztosítását.

A zsidóság nem a halál, hanem az élet vallása és ezért vértanúink emlékeit csak akkor szolgáljuk igazán, ha új életet kezdünk, de ebben az értelemben és akkor a magyar zsidóság nem elszáradt levél lesz, hanem az egyetlen messzinek élő büszksége, amelynek teremtő ereje messzi időkre fogja biztosítani jövőnket.

M. E.

Mózes a fáraónál

(1943 tavaszán a cenzúra nem engedélyezte)

Emlékezz csak a vesszőre, mikor kigyó lett belőle és sziszegve, mérget ontva tekeredett Egyiptomra.

S mikor elposhadt a jó iz és vérré vált az ivóvíz. Lett a folyó undok, sárga, döglött halak pocsolója.

Majd a nádasok ontották nyálkás békák millióját. Tele volt a világ véle és a sütők kemenceje.

Rovarok és mindenféle rút bogarak jöttek véle. Belepték a barmot, embert, mint hajték a Vörös-tengeré.

Emlékezz csak! Dögvész, szarnok járvány ölte meg a barmot. Ember testét országszerte kelevény és hólyag verte.

Azán hullt a kőeső le városokra és mezőkre. Zúdult kő és tűz a zsenge árpára és blimbós lenre.

Zúgó szél szárnyán szállt a nyomába egy sereg sáska. Ami zöld volt még, felfalta ez az éhenkórász falca.

Azán három nap és éjjel a sötétség ömlött széllel. Rügyre rátalált a sáska, ember nem talált egymásra.

Kilenc csoda is elmúlt már s te, Fáraó, nem okultál. Minden házra gyász esik le, hogyha vársz a tizedikre.

Hullát ringat majd a Nílus, hullát fal a krokodilus. Jaj Ramsesnek, jaj Pithonnak és jaj egész Egyiptomnak! BRÓDY LÁSZLÓ

„A megszabadultak maradéka”

Sharit Ha Platah. „A megszabadultak maradéka” a címe annak a néhány kötetnek, amely néhány hete érkezett meg Budapestre. A köteteket Abraham J. Klausner amerikai tábori rabbi állította össze. Klausner a nyár folyamán bejárta a németországi deportált-táborokat, mindenhol segítséget és vigaszt nyújtva. És, hogy a legnagyobb segítségként az uthoni aggódók nyugtalanságát eloszlassa, összeírta a táborokban lévőket, és ezt a jegyzéket nyomtatásban jelentette meg és eljuttatta mindenhol, ahol még reszkető hozzátartozók várnak hírt eltűnt szeretteikről. Férfiak, nők, gyermekek, magyarok, lengyelek, olaszok, franciák, Európa egész szétszórt zsidósága, ennek a zsidóságnak „megszabadult maradéka” szerepel ezekben a kötetekben.

Az első kötetet a következő dedikációval kezd Klausner. „A megmaradt zsidóság névsorának ez a kötet abban a reményben jelenik meg, hogy a megszabadultak hamarosan szabadok lesznek.” A második kötet dedikációja sokkal bizakodóbb. „Az élet lehetőségét követeljük már azok, akik még tegnap a halál

felé meneteltek.” A harmadik kötetet a palesztinai Zsidó Brígnak ajánlja a szerző.

A névjegyzéken kívül néhány rövid hírt is közöl Klausner. Ezek között a legérdekesebb talán az, amelyik a varsói nagy zsidó könyvtár megmeneküléséről és biztonságba helyezéséről számol be. A kötetek előszavában pedig ismételtén tér vissza az a gondolat, hogy egy hazátlan zsidónak sem kell visszatérnie abba az országba, ahonnan deportálták. — Erec várja minden elüldözött fiát. „Mi lesz a deportált zsidók sorsa? Mikor lesz képes a világ erre a kérdésre felelni — hol fogok hazát találni?” A zsidóság könnyebben tudná elvieselni a pillanatnyi nélkülözéseket, ruházati és láplálkozási hiányokat, a teletől harrakkokat, ha tudná, hogy a holnap vagy a legközelebbi jövő a haza biztonságát adja neki. Éveken keresztül várta a zsidóság bestiális rabszolgaságának megszűnését és most a felszabadulás után türelmetlenül várja a szabadságot... A tél közeledik. Hideg tél lesz. Imádkozunk, hogy könyöröltesen tél legyen.”

B. L.

NÉGY NYILATKOZAT

Stöckler Lajos a neológ Országos Iroda és a Pesti Izr. Hitközség — Kahán-Frankl Samu az orthodox Országos Iroda — Geyer Albert a Magyar Cionista Szövetség elnöke és Görög Frigyes a Zsidó Segítő Bizottság vezetője:
a zsidóság helyzetéről és sorskérdéseiről

1.

A magyar zsidóság vezetése kétségtől

Stöckler Lajos

kezébe van letéve, ki nemcsak a Pesti Izr. Hitközség, hanem egyben a neológ Országos Iroda élén áll.

— Mindenekelőtt köszönet és hála a felszabadító Vörös Hadseregnek — kezdő — nem azért, mert minden nyilatkozat így kezdődik manapság, hanem azért, mert a végső pusztulásra ítélt pesti zsidóság valóban életét köszönheti a győzelmes orosz katonáknak s ezt elfeledni sohasem fogjuk.

— Talán legelőször a lapengedélyről számolok be, amelyet igazán nagy nehézségek után kaptunk csak meg, jóval később, mint a többi felekezetek, amire nincs magyarázat. Elvárhattuk volna, hogy hamarabb megértsék, nemcsak a zsidóságnak van szüksége lapra, de szükség van zsidó lapra az országban is.

— A lapengedély után természetesen szólnom kell azokról a hallatlan nehézségekről, amelyek az újjászülött Magyarországon mutatkoznak s melyeket a megmaradt és többnyire mindenéből kiforgatott zsidóság még az ország többi rétegénél is súlyosabban érez. Szeretném lezögezni, hogy a zsidóság minden rétege, beleértve a cionistákat is, magától értetődőleg, teljes erejével részt kér a reakció elleni harcban és részt akar s részt fog venni az újjépítés munkájában is. Azonban nem nyugodhatunk mindaddig, amíg valamennyi deportáltat haza nem szállítottak.

— Számunkra a felszabadulás utáni idők legfájdalmasabb jelensége, hogy látnunk és tapasztalunk, hogy egy új antiszemitizmus szárba szökkenését s azt, hogy felelős tényezők nem követnek el mindent az antiszemitizmus megfékezésére, pedig az elmúlt évek tragikus tapasztalatai megmutatták, hogy az antiszemitizmus nemcsak a zsidóságot sújtja, de romlásba dönti magát az országot is. Az eddiginél sokkal hatékonyabb intézkedéseket s csele-

kedeteket követelünk az antiszemitizmus ellen.

— Sajnos, az is ismeretes mindenki előtt, hogy a magyar zsidóság 80%-a elpusztult s ezért mélysegesen fáljaljuk, hogy ez a tény nincs eléggé előtérben sem hivatalos, sem nemhivatalos fórumokon. Csakis ennek tulajdonítható, hogy a magyar zsidóság nem részese sem fizikai, sem pszichikai téren abban az elbánásban, amelyet pedig joggal elvárhat, nem kárpótlásképpen, hanem kizárólag azért, mert ez az igazság legminimálisabb követelménye.

— Zsidó vonatkozásban legfontosabbnak azt a heroikus munkát tartom, melyet a zsidóság egységének megteremtése ügyében végeztünk és végzünk. A magyar zsidóságnak meg kell alkotnia a maga egyetemes szerveit, mely természetesen magában foglalja a zsidóság minden árnnyalatát, így a cionizmust is. Szomorú, hogy az egyes faktorok oly nehezen jutnak el ennek felismerésig. Még mindig nem látják tisztán, mily mérhetetlen károkat okozott, hogy adott pillanatban s adott helyzetben nem tudunk egységet felmutatni. A Pesti Izr. Hitközség elöljáróságában a zsidóság minden árnnyalata s így — magától értetődőleg — a elonizmus is képviselve van s ennek a ténynek jogosságát és helyességét igazolja az a jónéhány külföldről érkezett elismerés, melyet hitközségünk ezirányban kapott. A Pesti Izr. Hitközség az egység megteremtésének érdekében a legmeheszebbmenő jószándékokat tanúsítja. Egyáltalán nem akarja kihasználni azt a vigasztalan tény, hogy komoly zsidó tömegek jóformán kizárólag Budapesten vannak, hanem meg kívánja adni annak lehetőségét is, hogy még a kis, lélekszáma alig számottevő vidéki hitközségek is képviselést nyerhe-

senek a megalkotandó csúcs-szervezetben, mégpedig, szemben a multtal, anélkül, hogy különbség lenne vidéki s pesti zsidók között.

— Végül megrendült szívvel mondok köszönetet a világ s elsősorban Erec Jisráél és Amerika zsidóságának azért a hathatós segítségért, amit az illegális idők alatt, majd a felszabadulás után, juttatott nekünk. Mi, akik alig tudtuk megmenteni pusztá életünket, jóformán annak köszönhetjük létünket, hogy a világ zsidóságának segítségével sikerült ezideig átvészelnünk a vészterhes hónapokat.

Mindannyian félünk s rettegünk az elkövetkező téltől s jóformán az tartja bennünk a lelket, hogy a világ zsidósága nem fogja engedni, nem fogja tűrni, hogy éhség, hideg s ruhahiemük és lábunk hiánya ezen a télen ismét ezrek és ezrek hulljanak el.

— Külön ki kell emelnünk azt a példanélküli támogatást, amit Erec Jisráél kétkézi munkásai juttattak hozzánk, akik lemondtak munkabérük, illetve keresetük egy részéről, hogy segíthessenek bennünk.

[—déb—]

2.

Az Orthodox Izraelita Központi Iroda és a Budapesti Orthodox Izraelita Hitközség elnöke,

Kahán-Frankl Samu,

munkatársunk kérdéseire az alábbi felvilágosításokat adta:

— Az elmúlt évi katasztrófa, amely a magyar zsidóságot a deportálással érte, az orthodox zsidóságot is a leg súlyosabban érintette. Az orthodox zsidóság zöme ugyanis vidéken élt, már pedig a vidéki zsidóságot teljes egészében deportálták. A budapesti hitközségi tagok nagy többsége a felszabadulás után nyomban hozzálátott az összes vallási, oktatásiügyi és szociális intézmények helyreállításához és minthogy a Kazinczy-utcai főtemplomot összerombolták, más templomokról kellett gondoskodni. Újból fel kellett építeni betegeink ellátására a kérészutcai ambulatóriumot is, hiszen köztudomású, hogy a városmajorutcai kórházat orvosainak, ápolóinak, tisztviselőinek és betegeknek kegyetlen legyilkolása után felgyújtották és földig rombolták. Megnyitotta a hitközség a fő- és leánypolgárit és az általános iskolát is. Több gyermekotthont létesített és újból életre hívta a Hanna napközi otthont, amely többszáz gyermeket gondoz és lát el. Az elmélyült Tóra-oktatás érdekében újjászervezte a Szaschevrdt.

— Súlyt helyezett Központi Irodánk arra is, hogy a vidéki hitközségekbe visszatérő híveink számára a lehetőség szerint ugyancsak biz-

tosítsa elsősorban a hitélet gyakorlását. Mindenütt meg alakulnak a hitközségek és a hozzánk érkező jelentések szerint a hazatértek vidéken nagyrésztben orthodox hitközségi keretekben helyezkednek el. Eddig már mintegy 150 orthodox hitközség alakult meg. Az elmúlt napokban rabbijainkat és hitközségeink vezetőit országos értekezletre hívtuk egybe Budapestre, hogy alkalmat adjunk az aktuális kérdések megtanácskozására, a hitközségek és hívek vallási és egyéb szociális szükségleteinek megismerésére. Az országos értekezleten negyvennél több rabbi és hatvannál több vidéki delegátus vett részt. A tanácskozáson egyértelműen kifejezésre jutott a delegátusoknak az a meggyőződése, hogy mind jogi, mind anyagi kérdésekben a kormányzat jóvátételére számítanak. A legégetőbb problémákat, amelyek közé elsősorban a deportált zsidók hazahozatalának és a hazatértek gondozásának kérdése tartozik, a magyar zsidóság nem képes saját erejéből megoldani. Támogatásra lesz szükség mindaddig, amíg hittestvéreink új egzisztenciákat alapíthatnak és maguk gondoskodhatnak létfontosságukról.

[—déb—]

3.

A magyarországi zsidóság hivatalos sajtójában és egyéb hivatalos megnyilatkozásaiban a multban sohasem jutott kifejezésre a cionista gondolat. Az új életet kezdő magyar zsidóság lapjában most mindjárt első alkalommal megszólaltatjuk a Magyar Cionista Szövetség elnökét.

dr. Geyer Albertel.

Erről a beállott változásról beszélgetünk.

— Valóban a magyar zsidóság életében is megvalósult a demokratikus átalakulás és a zsidóság minden rétege ma már egyforma jogokkal vehet részt közössége ügyeinek irányításában. A cionizmus is végre megfelelő szerephez jutott, ahhoz a szerephez, amely nemzetközi jelentőségénél és Palesztina világépítő teljesítményénél fogva már rég megillette volna. Örömmel vállaltuk az újjáépítés nehéz munkájában való részvételt, mint ahogy vállaltuk hivatásunk teljesítését nehezebb körülmények között is, az üldöztetések idején, amikor jóformán egyedül maradtunk az illegális segítő munkában.

— Számtalan áldozatot követelt tőlünk az illegális tevékenység, és amikor most első alkalommal van módunk nyilatkozni a zsidó nyilvánosság számára, mindenekelőtt legnagyobb veszteségünkről, Komoly Ottórol, a cionizmusnak nehéz időkben helyén álló vezetőjéről kell kegyelettel és hálával megemlékeznem.

— Ma végre részt vehetünk a magyar zsidó élet irányításában is. A hazai zsidó szervek megértést mutatnak azok iránt a gondolatok iránt, amelyeket oly régen hirdetünk. Ma ott vagyunk a Pesti Izr. Hítközség és az Autonóm Orth. Hítközség előjáróságában, a Joint és egyéb helyi, valamint országos jelentőségű szervek vezetőségében és a vidéki hítközségek egész sorának élén.

— A cionizmus iránti fokozott elismerést azonban nemcsak hazai események indokolják. A cionizmus ma világviszonylatban is a közelmúlt szörnyű tragédiája után csak a cionizmustól kaphat útmutatást és irányítást jövőre magatartására nézve.

— A folyó év augusztusában Londonban tartott cionista világkonferencia hangot adott az egész világzsidóság anyagi forró vágyakozásának és követelésének, amellyel az ősi föld felé fordul. A konferencia újból megállapította, hogy csak az önálló palesztinai zsidó állam hozhatja meg a mindenkit megelégtető megoldást.

— A cionista törekvések és az önálló zsidó állam ügye most már aligha kerül le a napirendről, mindaddig, amíg valamilyen megoldás meg nem születik. Az első világháború befejezése meghozta a Balfour-deklarációt, amely óriási lépéssel vitte előre ügyünket a megvalósulás útján. Nem alapítatlan a zsidó tömegeknek az az érzése, hogy most a második világháború befejezése után is „történik valami”. Hiszen az egyes nagyhatalmak vezetői között a közeli napokban létrejött találkozó napirendjén is szerepel a Palesztina-kérdés. A kivándorlás lehetőségei iránt érdeklődünk.

— A szabad kivándorlás ügyét nem is tekintem kérdésnek. A teljes emberi egyenlőségen és szabadságon alapuló demokratikus állam bizonyára lehetővé teszi a kivándorlást azon zsidók számára, akik megváltásukat és boldogulásukat ettől remélik. Egyébként is, ha a Nemzetek Szövetsége megnyitja Palesztina kapuit, nyilván a kivándorlás gyakorlati lehetőségét tudja és fogja is biztosítani a zsidók számára.

Miben áll ezek szerint a Magyar Cionista Szövetség munkája és feladata?

— A zsidó rekonstrukcióban való legintenzívebb részvétel mellett elsősorban a tanítást és felvilágosítást látjuk feladatunknak. Még mindig sokan vannak, akik csak felszínesen, vagy egyáltalán nem ismerik a cionizmus és a cionista törekvések lényegét. Elsőrendű kötelességünk éppen ezért, hogy e téren minden félreértést eloszlassunk — nemcsak a zsidóság körében, hanem a nemzsidó társadalomban is, amellyel őszintén akarjuk ismertetni álláspontunkat, mert meggyőződésünk, hogy a becsület, őszinte hang megértésre fog találni. Be fogják végre látni, hogy a cionizmus nemcsak hogy nem kerül összeütközésbe hazafiúi lojalitással, állampolgári kötelességgel, vagy az új társadalom eszméivel, hanem egyenesen konstruktív építő részese lehet a demokráciának és a világ megbékélésének.

(A. G.)

4.

A magyarországi zsidó segítőmunka legfontosabb állomása, az Országos Zsidó Segítő Bizottság sajtócai központjában kerestük fel

dr. Görög Frigyest,

a szervezet magyarországi vezetőjét. Csak néhány percre tudtuk kiszakítani a kérelmek, panaszok, intézményi „pergőtűz”-ből, hogy kifejtse számunkra véleményét a magyar zsidóság legfontosabb kérdéseiről.

— Hogyan képzei a magyarországi zsidóság felemelkedését a jelenlegi társadalmi, gazdasági és lélektani nyomorúságból?

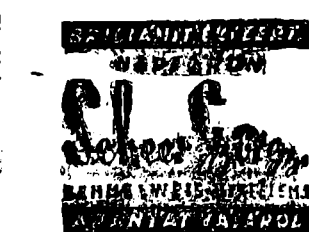
— A magyarországi zsidóságot — kezdte nyilatkozatát dr. Görög Frigyes — tulajdonképpen kettős katasztrófa érte: egy magyar katasztrófa és egy zsidó katasztrófa. Nekünk is, de a nemzsidóknak is tisztában kell lennünk ezzel. Ebből a kettős, rendkívül bonyolult társadalmi képletet mutató szerencsétlenségből csak akkor találhatjuk meg a kivezető utat, ha a külföldi és belföldi zsidóság tökéletes egybefonódottságban igyekezik megkeresni a segítés módjait. Nekünk, magyarországi zsidóknak két rendkívül fontos feladatunk van. Az egyik az, hogy feltétlen szolidaritásban legyünk a külföld zsidóságával. A másik a magyarországi zsidóság belső egységének megteremtése. Ennek azonban alapfeltétele a teljes egység, a magyarországi zsidó-közélet harmóniája és a szolidaritás a különböző rétegek között. Most olyan történelmi pillanatban vagyunk, hogy ha akarjuk, meg is tudjuk valósítani ezt az egységet.

— Hangsúlyozni kívánom azonban — folytatta nyilatkozatát dr. Görög Frigyes —, hogy a magyarországi zsidóság ügyének felkarolása a legteljesebb mértékben párhuzamos a magyarság megsegítésének általános gondolatával. Ha a sokat szenvedett, kifosztott, megtépázott, több mint megtizedelt magyarországi zsidóság méltán vár és kap is támogatást külföldről, ez ne fájjon senkinek se, ne lánssanak semmiféle előjogot vagy megkülönböztetést ebben, mert a zsidóságnak juttatott külföldi segély a magyar érdekek szolgálatát is jelenti. Nemcsak azért, mert a lerongyolt magyarországi zsidóság fel-

ruházásával egy magyar társadalmi réteget állítunk talpra és kapcsolunk be ismét a magyar termelésbe, a magyar életbe, hanem mert ez a külföldi juttatás a magyar közgazdaság javát is jelenti. Azok a külföldi kapcsolatok, melyeket a magyarországi zsidóság megsegítése révén szereztünk és még szerezni akarunk, a zsidóságon keresztül, akár deviza-, akár árubehozatal formájában, a magyar közgazdaságnak is előnyére lesz. Joggal várjuk el tehát az illetékesektől, még a szenvedések erkölcsi jogán túl is, hogy közérdekű munkánkat minden erővel, jóakarattal és belátással támogassák.

— Ha ez megvalósul — fejezte be nyilatkozatát dr. Görög Frigyes —, munkánk és erőfeszítésünk nem hiába való, a magyarországi zsidóság égsz sebei legalább is megenyhülnek.

(A. G.)

Somos Miklós
szabó
a régi helyen
VII., Erzsébet-körút 4.

LEVÉLPAPIROK,
SZÖNYEGPAPIROK,
FALVÉDŐK,
CIGARETTAPAPIROK,

és mindenféle papírra legelősebb
beszerzési forrása

György Imre,
Deák Ferenc-u. 15.

Angol tánclemezek, művészlemezek,

operák, komplett zenekari művek békebeli választékban kaphatók, Vélő
Csereit-Erdősi „VARÁZS-SZEM” Kossuth Lajos-u. 11. udvarban.

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓSÁG TRAGÉDIÁJA SZÁMOKBAN

Sok szó, panasz, könny hirdette és hirdeti azt a szörnyű tragédiát, amely a magyarországi zsidóságot a közelmúltban érte. Minden egyes megsiratott halott, minden visszamaradt árva, deportáláshoz hazatérő emberroncs kiáltó bizonyítéka a rajtuk elkövetett szörnyűségeknek. Az egyéni tragédiák a nagy közösségi pusztulás szimbólumai. A maga összességében azonban még ma sem áll előttünk a katasztrófa teljes képe. Kísérjük meg ezt az összegezést azzal a bizonyítékkal, amely a maga hidegségében, szenvtelenségében mindennél objektívabb és mindennél többet mondó: a számok tükrében.

A deportálások mérlegéről, a magyarországi zsidóság jelenlegi számáról pontos adat nem áll rendelkezésünkre. Az ismeretes adatok alapján azonban a statisztika módszerével mégis lehet megközelítő pontosságú eredményekre következtetni.

Az utolsó hiteles adatot a magyarországi zsidóság létszámáról az 1941. év január 31. napján végrehajtott országos népszámlálás szolgáltatja. Ennek végeredménye, — kiegészítve a Délvidék elfoglalása után ott végrehajtott összeírás adataival —

725.007 izraelitát

mutat ki az akkori megnagyobbodott Magyarország területén.

Az 1941. évi népszámlálás a vallási hovatartozásán kívül tudakolta azoknak számát is, akik leszármazásuknál fogva az akkor érvényben volt 1939. IV. tc. hatálya alá estek. A népszámlálás eredménye feltűnően alacsony számot mutat ki: 34.435 személyt. Megállapítást nyert azonban, hogy számosan — félve zsidószármazásuk hátrányos következményeitől — nem vallották be helyesen leszármazásukat. Alapos becslés szerint az akkori meghatározások alapján a „zsidónak tekintendő” személyek száma 100.000 volt. A zsidótörvények az 1941. év elején tehát már 825.007 személyt sújtottak.

Az 1941. évi népszámlálás időpontja és 1944 március 19-e között természetesen bizonyos változások állottak be ebben a számban. A szokásos évi természetes fogyatkozást, amely a magyarországi zsidóságnál elég jelentős volt, ebben az időszakban figyelmen kívül hagyhatjuk, mert azt kiegyenlítette az 1941—1944. évek alatt Magyarországra menekült lengyel, szlovák zsidók száma. Két tényező azonban mégis lényeges eltolódást idézett elő. Számbeli csökkenésünk már akkor is a zsidóirtások jegyében állott, amennyiben

munkaszolgálat során Galiciában, Ukrajnában, Borban elveszett kb.	42.000
1941 júliusában deportáltak	20.000
1942 januárjában az újvidéki mészárlás áldozata	1.000
Összesen:	63.000

Ugyanakkor azonban kétesértékű növekedést is elkényvelhetünk. Az 1941. XV. tc. szélesebben határolta körül a „zsidó” fogalmát, mint az 1939. IV. tc. A két meghatározás különbsége mintegy újabb 100.000 zsidó származású személyt sodort sorsközösségünkbe.

Az 1941. évi szám alapján tehát a 63.000 főnyi csökkenés és 100.000-es növekedés figyelembevételével — 1944 március 19-én 862.007 főre becsülhetjük a magyarországi zsidók számát.

A továbbiakban — eltérő sorsuknak megfelelően — külön kell kezelnünk a vidéki és a fővárosi zsidóság adatait.

Az 1941. évi népszámlálás szerint a 725.007 izraelita közül Budapesten 184.453 (25.58%), vidéken pedig 540.554 (74.42%) élt. Az 1939. IV. tc. és később az 1941. XV. tc. szerint a zsidókhoz számítandó összesen 200.000 személy megoszlását

pontosan nem állapíthatjuk meg. Ha azonban figyelembe vesszük, hogy a népszámláláskor származását bevalló 34.435 személy úgy oszlott meg, hogy közülük 22.122 (64.24%) esett a fővárosra és csak 12.310 (35.76%) esett a vidékre, — ami a budapesti zsidóság erősebb asszimiláltságát és a vidéki, különösen erdélyi, kárpátaljai zsidók tradicionális felfogását és erősebb zsidó öntudatát tekintve, nagyjában meg is felel a tényeknek — ezen arányszámok alapján a 200.000 nem-izraelita zsidóból 128.480 esne Budapestre és 71.520 a vidékre. Az időközi veszteségek tekintetében viszont a megoszlás a következő:

a munkaszolgálatosok kb. egyenlő arányban pusztultak Budapesten és vidéken, vagyis 10.743 fő eshetett a budapesti és 31.257 a vidéki zsidóságra. Az 1941. évi deportálások áldozataiból legalább 18.000 volt vidéki és legfeljebb csak 2000 budapesti. Újvidék áldozatai viszont teljes egészükben a vidék számát csökkentik.

Az 1944 március 19-i állapot rekonstruálására végzett számítás végeredménye szerint tehát Budapesten 300.190, vidéken 561.817 volt a faji törvények hatálya alá eső lakosság létszáma.

A vidéki zsidóságot csaknem teljes egészében deportálták. A felszabadulás időpontjában csak mintegy 10.000 olyan vidéki munkaszolgálatos volt az országban, aki a deportálást elkerülte. A vidékről deportáltak számát tehát 551.817 főre vehetjük.

A budapesti zsidók sorsa valamivel szerencsésebb volt. Itt a gettóban 69.000 menekült meg, a védett házakban 25.000 zsidót szabadítottak fel az orosz csapatok, a bujkálásnak pedig mintegy további 25.000 ember köszönheti életét.

A felszabadítás után tehát mintegy 119.000 volt a budapesti zsidók száma.

A Budapestről deportáltak vagy az itt megölték száma viszont ezek szerint 181.190 személy, (amely számban persze bennfoglaltaknak azok a budapesti illetőségű munkaszolgálatosok is, akik a budapesti deportálás előtt is munkaszolgálatot teljesítettek és századukkal deportáltattak).

Számításaink eredménye tehát 551.817 vidéki és 181.190 budapesti, összesen 733.007 magyarországi zsidó deportáltat mutat ki a német megszállás ideje alatt. Adjuk ehhez hozzá azt a 63.000 személyt, akiket még 1944 március 19-e előtt ért el a végzet, így összesen 796.007, kerekén 800.000 zsidó, vagy zsidó származású személy tragédiáját kell az üldözés számájára könyvelnünk.

Mennyien maradtak közülük életben? 50—55.000 tért haza a fegyverszüneti egyezmény által meghatározott Magyarországi területére; 30.000 körül van a még németországi táborokban élők száma; a fegyverszüneti egyezmény alapján a magyar hatóságok által kiűrtett területekre visszatértek számát pontosan nem tudjuk, de az sem haladja meg a 30.000—35.000 főt. A többiek sorsa a gázkamra, a krematórium, a flekkifuszt és a gyilkos golyó.

✱

Igy fest a reakció meséje a „négyeszeres számban hazajött” zsidókról. És azok felé, akik sokallják az életben maradtakat, a hazajötteket, — a számok rideg valósága vádlóan kiáltja: „Hol a többi?”

R. B.

BUNDÁK

Szemere szücsné
ERZSÉBET-KÖRÜT 26
második emeleten

nagy választékban olcsón

Szenes Anikó emlékünnepe

A M. C. Sz. nov. 11-én, vasárnap délelőtt rendezte emlékünnepe a tavaly november 8-án jogellenesen kivégzett Szenes Anikó emlékére: ki mint az angol hadsereg főhadnagya halt mártírhalt zsidóságaért. A gyászünnepe a Hősök Templomának udvarán zajlott le, itt illesztették a templom falába Szenes Anikó emléktábláját is. Az ünnepély részletes lefolyását következő számunkban tudósítunk.

Töltsük ki a személyi lapokat

A Zsidó Világkongresszus és Jewish Agency for Palestine Magyarországi Képviseletének Statisztikai és Tudakozó Hivatala — mint köztudomású — statisztikai és szociográfiai adatfelvételést végzett, illetőleg végez az ország zsidósága körében. Az összeírás célja egyrészt az, hogy megállapítsa megmenekült testvéreink számát és névjegyzékét, másrészt, hogy szociális helyzetüknek felvételére által lehetővé tegye a zsidó segítőmunka eredményesebb megalapozását; végül, hogy a külföldi hozzátartozók és ismerősök érdeklődéseinek minden vonatkozásban eleget tessen.

Az összeírás még mindig nem teljes, sajnos akadtak olyan hitvestvéreink, akik a hivatal közegeinek közöny, éretlenség vagy más okból nem állottak rendelkezésére. Ezúton is nyomatékosan kérjük tehát valamennyi hitvestvéreinket, hogy — ha mindeddig nem tették — töltsék ki mielőbb személyi lapjaikat! Mindannyiunk közös érdeke, hogy az adatfelvétel teljes legyen és a feldolgozott eredmények mielőbb mindenki számára hozzáférhetőek legyenek.

A hivatal központjának címe: V. Wekerle Sándor-utca 7. II. 3.

Hivatalos idő: szombat és vasárnap kivételével 9—1 óra között.

Endrei és Sásdi

óra és ékszer szaküzlet
BUDAPEST,
VII., Erzsébet-körút 13.
Híradó-mosiház

Pesti zsidó intézmények

Zsidó Kórház

A békeévek egyik leghíresebb zsidó intézménye a Zsidó Kórház volt. Kiváló orvosok, a legmodernebb gyógyászati eszközök álltak — felekezeti különbség nélkül — a gyógyulásra váró betegek ezreinek rendelkezésére. Hogyan él, hogyan dolgozik most ez a kórház?

Első utunk a kórház páratlan agilitású, fiatal igazgató-főorvosához vezet. Ő szervezte meg annakidején a Nemzetközi Vöröskereszt gettóbeli szükségkórházait és ugyancsak ő volt az, aki a felszabadulás után mint Járványügyi Kormánybiztos sikeres hadjáratot vezetett a Budapestet fenyegető ragály réme ellen. Megkérjük, mondja el a kórház küzdelmeinek történetét.

— 1944 március 19-e után pár nappal, egy óra alatt kellett elhagynunk a kórházat, természetesen minden gyógyeszközünk, a röntgengépektől az utolsó csomag kötszerig ittmaradt. A kórház mint olyan, nem szűnt meg. Átköltöztünk a Wesselényi-utca 44. szám alatti Izraelita Polgári Iskolába. Hogy itt mit éltünk át a felszabadulásig, az már mindenki előtt ismeretes. A gettó felszabadulásának napján, január 18-án, kijöttünk ide a kórházba, ahol szörnyű látvány fogadott. Rombolás, romhalmaz, bombakárokat. De min-

den szónál ékebben beszélnék ezek a fényképfelvételek — mondja az igazgató s fényképeket rak elénk.

Valóban, alig láttunk ezen a képeken egyetlen sértetlen épületet. Majd így folytatja:

— Munkához láttunk és március 15-én 40 ágygal megnyitottuk a kórházat. Az ágyakat a közeli kaszárnyából és a szomszédos házakból szereztük vissza. Hátráltatta munkánkat az a körülmény, hogy a főváros járványkórházat akart itt létesíteni. Áprilisban már 120 ágyunk volt, jelenleg 450 ágyunk van, de a jövő héten elérjük a békélszámot, a 600 ágyat és minden igyekezetünk odairányul, hogy ezt a számot még növeljük. Közben rendbehoztuk az épületek károkat, a napokban nyitjuk meg a sebészeti pavillont. Nehéz munkánkban pesti hitközség és részben a főváros támogatott.

— Hány alkalmazottal dolgozik a kórház?

— 462-vel, ebből 94 orvos, tehát előáll az a páratlan helyzet, hogy átlag minden tíz betegre két orvos jut. Orvosaink mindegyike kiváló szakképzettséggel bír. Ápolószemélyzetünk sem a régi kulimódszerekkel dolgozik, mindenkinek két szabadnapja van és a kollektív szerződés értelmében tisztességes fizetést élvez. Az üzemi bizottság a legteljesebb harmóniában dolgozik velem.

— Mik a kórház vezetőségének célkitűzései?

— Munkatársaim és én azt akarjuk, hogy bár természetesen a másvallásúak számára is nyitva áll, de mégis a fővárosi és vidéki zsidóság kórháza legyen a Zsidó Kórház. Azt akarjuk, hogy a deportáltak is minél nagyobb számban vehessék igénybe. Rövidesen így fejezhetném ki célkitűzéseinket: Dolgozni akarunk.

— Mire a leghűszkébb Igazgató úr?

— Hogy mire vagyok a leghűszkébb? Hát igen, arra, hogy a többi kórházakat megelőzve a Zsidó Kórház már második tudományos ülését tartja a közeljövőben. Büszke vagyok arra, hogy orvosaink a fázasztó napi munka után tudományos kutatómunkát is végeznek. De most jönjen kérem, megmutatom Önnek a kórházat.

S megyünk végig a ragyogó fehérre festett kórtermeken, a

legmodernebb eszközökkel felszerelt szülőszobán, benérünk a műtőbe, ahol éppen operáció folyik. A röntgenépületben tartanak a vizsgálatok, a közeli napokban még egy újabb röntgenkészülékkel gazdagodik a kórház. A laboratóriumban — bár az alagsorban van — zökkenő nélkül megy a munka. Megnézzük a kórház mosodáját és varrodáját, ahol szorgos női kezek javítják a használatban elkopott ágyneműket. A hatalmas méretű konyhában óriás üstökben készül az izletes ebéd.

Utunk végével azzal a jóleső érzéssel búcsúzunk a Zsidó Kórházról, hogy itt valóban igazi építő-rohammunka folyik, amelyre méltán lehet büszke a kórház igazgatója, kiváló munkatársaival együtt.

KECSKEMÉTI GYÖRGY

Ki tud róla?

Schwartz László

muszka, szül. 1922. július 18. Budapest, anyja Goldschmidt Róza, 1944. december 3-án egy agyias elvitte Akácfa-u. 6. IV. 4. alatti lakásból, állítólag Andrássy-út 60-ba. Megbízható hirtőzőnek magam jutalom. Cím: Schwartz Már, Akácfa-u. 6.

Rawensbrückiek 23. blokkból

Ki tud

Laborcz (Oesterreicher) Ettiről és Vágó (Bienenstock) Giziről

akik február 15-én együtt még ott voltak. Szíven értesítést kérünk a szerkesztőktől.

KERESM FIVÉREMET

Szántó Jenő

színész és rendezőt,

két 1944. I. 20. a Tattersaliból vitték el és azóta róla semmi hírvék. Nagyon kérem, aki tud valamit, értesítsen. Havas Lajz, Arató hirdetőirodában, Budapest, Erzsébet-körút 11.

KERESM HUGOMAT

Scheiber Tiborné

szül. Havas Klárát,

két 1944. I. 23. a Kisok pályáról vitték el és azóta róla semmi hírvék. — Szíven értesítést kérek Lajzi névre, Arató hirdetőirodában, Budapest, Erzsébet-körút 11.

Bergenbelseni nők!

Ki tud

Rosenthal Leoné

szül. Lazarevics Zsuzsáról

(1944) március végén 228. barakkban volt. Értesítést kérek a zsidó férje, szülei, Lazarevics Dérc-utca 6., IV. 6.

azonnal vevő talál az Ön osztályán.

IVATCSARNOK
RÁKÓCZI-ÚT 76 T. 424-333

Írógépet

Gyorsmérleget
National kasszát
vess-olad

Rosenfeld

Népszínház - utca 31.

HIREK

Az UJ ÉLET
szerkesztő-bizottsága

Az Uj Élet szerkesztőbizottságának tagjai: Dénes Béla, Hevesi Ferenc, Munkácsi Ernő, Róth Szigfried és Szemere Samu. A bizottság Hevesi Ferencet választotta meg elnökévé.

A Győr város területén, valamint a környéken elhalt munkaszolgálatosok és deportáltak névjegyzéke a Pesti Chevra Kadisa Izr. Szentegylet hivatali irodájában, VII., Erzsébet-körút 26. sz. alatt délelőtt 1—2 óra között megtekinthető.

Dr. Fokos-Fuchs Dávid Rafael székfoglalója a Magyar Tudományos Akadémián. Egy kiváló magyar zsidó tudós tartott november 5-én székfoglaló előadást a Magyar Tudományos Akadémián: dr. Fuchs Dávid Rafael, a Pesti Izr. Hitközség Fiúgimnáziumának igazgatója, aki Fokos Dávid fróji névvel a legtekintélyesebb magyar nyelvészek közé tartozik. Értekezései és dolgozatai a Magyar Nyelvőr-ben, a Nyelvtudományi Közleményekben, a Keleti Szemlében, továbbá Francia, német és finn tudományos folyóiratokban láttak napvilágot. 1911-ben és 1913-ban nyelvészeti búvárkódásokat végzett a zürjének között. Munkássága alapján a helsingforszi Finn-Ugor Társaság levelező tagjai sorába hívta meg és a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvészeti Bizottsága tagjává választotta. Dr. Fuchs Dávid 1907 óta tanít a Pesti Izraelita Hitközségnél, ahol előbb a polgári iskolát vezette, majd a fiúgimnázium élére került. Hétfői székfoglalója alkalmából Nyelvrokonság Bizonyítása mondattani alapon című dolgozatát olvasta fel. A Magyar Tudományos Akadémia nyelvtudományi osztálya részéről az elnöklő dr. Pais Dezső köszöntötte az új „hallgatant”.

ORVOSI HIREK

Dr. Nagy József, kórházi főorvos, sebész, rendelt: Szent István-körút 5. I. Telefon: 120—414.

Dr. Kalocsay Géza, kórházi főorvos, orr-, gége- és ülörvos, ismét Szent István-körút 13. H. 1. szám alatt rendel.

Az Ismeretlen Zsidó
emléktáblája előtt

Az ismeretlen zsidó emléket, „akinek nem adatott meg a rög, amely küsse, nem a haza, hogy abban éljen, aki, vándorolt népeken s korokon áttal a szenvedés roppant országutalán akire minden nép gúnyos szitka hull.”

a Zsidó Egyetemi Hallgatók szervezte, ezzel a Stefan Zweig idézettel örököltette meg azon, a komor hangulatot árasztó márványtáblán, amelyet kegyelettel illesztett dísztermének falára.

A zsidó diák, aki Bor ércbányájából, Ukrajna aknamezőiről, Dachauból, vagy Bergen-Belsenből tért vissza ismét a tanterem padjaiba, megáll az Ismeretlen Zsidó emléktáblája előtt s ezt gondolja:

— Az ismeretlenség a végzetünk. Tervszerűen tették minket idegenné és ismeretlenné, hogy a hasonlóság tudata ne ébresszen részvétet a gyűlölet és szeretet közt ingadozó lelkekben.

Ismeretlenek lettünk, nemcsak a népek, hanem önmagunk előtt is. Nem ismerjük már fel egymás arcán a közös testvéri vonásokat.

Láttam Ukrajna zsidó városnegyedét, ahol megcsontított holttettek hevertek egymás fölé dobálva. Ki volt az a férfi, akinek a nyakát felhasították? Szorgalmas iparos, serény kereskedő, élelmiszer tanár? S ez a másik? Anya, aki gondolatban ösztölte meg? Feleség, aki aggódó szeretettel csüggött férjén és gyermekein? S ez a kislány, aki az életből, míg el nem érte a kegyetlen halál, a hitlerista gyilkosok fegyvere, még csak a játékot, a dalt, a vidámságot ismert, s a csokoládét, amelyet az édesanyja után a legjobban szeretett a világon?

Zsidók voltak mindannyian, számomra ismeretlen zsidók, akiknek nem ismerem személyi adataikat és magánügyeiket, nagy családsáikat és kis reményeiket, de most érzem, hogy élnek bennem, s emléküket nem lehet nyomtalanul feledésbe.

Köszöntelek, Ismeretlen Zsidó! Szeretettel és tisztelettel nézek fel rád, mert tudom, hogy nagyon szeretted és sokat szenvedted.

GERVAI SÁNDOR

Az „ORT” tanfolyamai

Az „ORT” Országos Továbbképző Bizottság ismét megkezdte működését, melyet az elmúlt esztendőben kénytelen volt félbeszakítani.

Ismeretes, hogy az „ORT” tevékenysége kétirányú. Az egyik: a Pesti Izraelita Hitközség gépípari, fű- és ipari tanfolyosainak a fenntartása. A másik: az átképzés. A múltban és állásukat, üzletüket, foglalkozásukat veszített szegény hitorsosokat képezett ki valamely ipari, leginkább háziipari szakmára. Most is főcélja, hogy a zsidóság egy részét ipari pályára kiképezze, illetve átképezze.

Az elmúlt héten indult meg a szövészeti tanfolyam, mely kb. két és fél hónapig tart, hetenként négyszer: hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön délután 4-től fél 8-ig az „ORT” helyiségeiben (VII., Erzsébet-körút 32. I. 2.), ahol a résztvevők házi szövészeket dolgozva megtanulják mindazon anyagok szövését, amelyek házi szövészekre előállíthatók.

Ezen a héten indul meg a felső nőruha szabászati és varrási tanfolyam, amely kb. 3—4 hónapig tart, szintén négyszer hetenként délután.

— Oneg Sabbat ünnepségek. A Pesti Izr. Hitközség kulturális ügyosztálya szombat délutánonként 4 órai kezdettel Oneg Sabbat ünnepségeket tart. A Hitközség dísztermében (Síp-u. 12. II. em. 33.). A legközelebbi Oneg Sabbat-ünnepségeken előadást tartanak: november 17-én dr. Gonda László „Az asszimilációs korszak a mórlegen”, november 24-én dr. Dénes Béla „A magyarországi zsidó értelemség válsága” címmel.

Kinek van nélkülözhető bibliaja? A Pesti Izr. Hitközség iskoláinak tanfelügyelősege kéri mindazon zsidó családokat, kiknek birtokában nélkülözhető Biblia van (bármilyen kiadású Tóra, Tnach) szíveskedjenek azokat a Tanfelügyelőség hivatalában (VII., Síp-utca 12. III. 50.) bármely nap délelőtt leadni. Tekintettel arra, hogy a jelen helyzetben a Bibliák a könyvkereskedői forgalomból teljesen hiányoznak, iskolai bibliatanítás biztosítása nagymértékben függ a zsidó társadalom ilyen irányú tevékenységétől.

Hitközség keres azonnali belépésre

fiatal férfi vagy nő
pénzbeszedőket

Felvételek személyes jelentkezéssel. Síp-u. 12. I. 15. sz. alatt megtudhatók.

A zsinagóga naptára

November 11., vasárnap: Kiszlév 6, hétfő: 7, kedd: 8, szerd: 9, csütörtök: 10, péntek: 11, szombat: 12.

Szombaton, november 17-én heli szidra: Vájecé; háftóra: Hósea XI, 13—XII—13.

IMAI DÖK:

Imaházak	Péntek		Szombat		Hétköznapi	
	óra	perc	óra	perc	óra	perc
Dohány	1/45	7/10	1/24	5/7	1/45	
Rumbach	4	7/9	4/5	7/10		
Aréna	4	7/10	1/24	5/7	4	
Bethlen	4	7/10	1/24	5/7	4	
Csáky	4	7/10	1/24	5/7	4	
Nagyfuv.	4	8	1/24	5/7	4/5	
Páva	4	9	1/24	5/7	4	
Zugló	4	7/10	1/24	5/7	4	

A pesti templomokban november 16-án és 17-én funkcionálnak:

Dohány-utcai templomban péntek este prédikál: dr. Herskovits Fábán, szombat délelőtt prédikál: dr. Katona József, előimádkozik: Ábrahámson Manó.

Rumbach Sebestyén-utcai templomban szombat délelőtt prédikál: dr. Fischer Benjámin, előimádkozik: Mandel Lajos.

Aréna-utcai templomban péntek este prédikál: dr. Mandel Miklós, előimádkozik: Grossmann Miksa.

Bethlen-téri templomban péntek este prédikál: dr. Schwarzbach Benjámin, előimádkozik: Katz Israel.

Csáky-utcai templomban péntek este prédikál: dr. Berkovits József, előimádkozik: Herskovits Béla.

Nagyfuváros-utcai templomban péntek este prédikál: dr. Salgó László, előimádkozik: Spitzer Jakab.

Páva-utcai templomban szombat délelőtt prédikál: dr. Rosenblum Manó, előimádkozik: Tennenbaum Dávid.

Zuglói templomban szombat délelőtt prédikál: dr. Bernáth Miklós, előimádkozik: Farkas Emil.

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VII., Síp-u. 12. — Telefon: 423—404.

Kiadótulajdonos:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITAE ORSZÁGOS IRODÁJA

Felölös szerkesztő és felelős kiadó

ROÓZ REZSÓ

Előfizetés egy hónapra: 400 Pengő

Beküldött kéziratokat nem örlünk meg s visszaküldésükre nem vállalkozunk.

Nyomatott a Globus nyomdai mániazet Rt. Környörögépein. Felnyomdavezető: Margittay Antal.